

Hol kommune

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	12/04031-20	27.01.2017

Høringsuttalelse til revisjon av konsesjonsvilkår for Holsreguleringen

Kommunestyret har behandlet saken i møte 25.01.2017 sak 1/17

Vedtak

Hol kommune vedtar følgende høringsuttalelse til Revisjon av konsesjonsvilkår for Holsreguleringen:

Generelt mener Hol kommune at E-CO's revisjonsdokument fremstår negativt der man sier nei til nesten alle krav og betraktninger kommunene kom med i 1998. E-CO legger til grunn at det kun er miljøforbedrende tiltak for å bøte på skader og ulemper av miljømessig karakter som ikke ble vurdert på konsesjonstidspunktet som kan behandles. Dette fraviker mye fra kommunenes syn. I Ot.prp. nr. 50 heter det bl.a.: «Den alminnelige revisjon er m.a.o. ment å innebære en modernisering eller ajourføring av konsesjonsvilkårene». Dette ble også presisert i senere brev fra NVE til Lyse kraft: «Formålet med en vilkårsendring er i første rekke å modernisere vilkårene, dvs endre de slik at de er mer i samsvar med dagens standard, spesielt med tanke på miljø.» I departementets veileder fra 2012 heter det: «Hovedformålet med revisjonen er å bedre miljøtilstanden i regulerte vassdrag ved å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader og ulemper som har oppstått som følge av reguleringen». Man skal altså kunne modernisere vilkårene slik de ville bli pålagt etter dagens standard. Hol kommune legger til grunn det innsendte krav fra 1998 og høringssvaret i forbindelse med utbyggingen av Hol 1- Stolsvatn. Utover dette kommenteres noen av innspillene i E-CO's revisjonsdokument, og de punkter der Hol kommune mener kommunens krav kan endres med bakgrunn i ny viten.

Fisk og næringsdyr.

Under konsesjonsbehandlingen ble det antatt at forholdene for næringsdyr for fisken ville bli like gode i fremtiden. Ved å sette ut fisk som kompensasjon for tapte gytemuligheter, ville en derfor ikke få noen tilbakegang i fisket. I dag ser man at forholdene for næringsdyr er sterkt forringet, og fiskebestandene er mye dårligere enn før reguleringen.

E-CO hevder det er gode bestander, men dette er i forhold til andre regulerte vann og i forhold til den regulerte næringstilgang som finnes. Dette avviker mye fra naturtilstanden. Mengden næringsdyr og fiskebestand kan holdes på dagens nivå ved å sikre rask oppfylling og holde høy vannstand i magasinene om sommeren, men man kan aldri komme tilbake til de opprinnelige bestander.

Spredning av røye og ørekyt som følge av reguleringen har også hatt en sterk negativ virkning på fiskebestandene. Dette kommenteres lite i revisjonsdokumentet. Ved å henvise til en genetisk undersøkelse mener E-CO spredning av ørekyt ikke har noe med utsetting av fisk fra regulanten å gjøre. Denne undersøkelsen viser bare at ørekyten i kommunen antagelig kommer fra to forskjellige stammer. Dette styrker, etter kommunens syn, mistanken om at ørekyten er spredd gjennom felles utsetting fra en eller to sentrale kilder. Hadde det vært sportsfiskere, må vi anta at vi hadde hatt mange forskjellige stammer fra forskjellig opprinnelse. Ørekyte burde også vært spredd jevnt der sportsfiskere fisker, ikke kun der regulantens fisk er blitt satt ut. Videre tiltak i forbindelse med spredning av ørekyt og røye bør pålegges regulanten.

Terskler, biotopforbedringer og fiskeutsettinger.

Ved alle konsesjonsrevisjoner er det bestemt at nye standardvilkår skal gjelde. Dette vil ivareta behovet for terskler, biotopforbedringer og fiskeutsettinger i forbindelse med Holsreguleringen. Gjengroing og økt algevekst etter regulering er et problem som kommunen mener regulanten må vurdere nøyer og arbeide videre med å finne en løsning på.

Steintipper, rydding i landskapet, båtdrag ol.

E-CO avviser alle slike krav med unntak av noe arrondering av Urundatippen. Hol kommune står her fast på sine tidligere krav. Bruk av båt i de regulerte vatn er svært vanskelig både for fiskere og allmenheten. For å bøte på dette bør regulanten pålegges å lage båtdrag som letter bruk av båt i de perioder vannet er nedtappet.

Landskap og turisme.

E-CO mener mesteparten av turismeutbyggingen har skjedd etter reguleringen fant sted. Reguleringen har derfor ikke hatt negative konsekvenser for utvikling av turismen eller av økonomisk art for denne næringen. Dette er kommunen helt uenig i. Områdene er viktige turisme og rekreasjonsområder av nasjonal og internasjonal interesse. Det er nærhet til Hallingskarvet nasjonalpark. Viktige gjennomfartsårer fra øst til vest går gjennom området.

Det er her viktig at landskapet fremstår fint i fremtiden, at det er vann i elvene som sikrer rekreasjon og mulighet for fiske og resipient i forhold til videre utbygging. Dette vil etter kommunens mening sikre og styrke mulighetene for fremtidens turisme og rekreasjon.

Magasinrestriksjoner.

Intensjonen bak kommunens krav av 1998 var å sedimentere den gangs kjøremønster så godt som mulig for fremtiden. Man ville sikre seg mot effektkjøring om sommeren (at magasinet ble kjørt opp og ned etter prisenivå på strøm). Ved å holde magasinet så høyt som mulig om sommeren ville man oppnå best mulig forhold for næringsdyr, fisk og fiske. Et høyest mulig vannivå ville også være gunstig estetisk for turisme og rekreasjon.

Dette resulterte i kommunens krav om at alt tilsig etter 1. mai skulle brukes til oppfylling av magasinet inntil det nådde en vannstand på 1 meter under HRV.

Unntak fra dette var slipping av vann til minstevannføring. Kjøring av kraftverket kunne ikke skje før magasinet hadde nådd ønsket vannstand eller før etter 1. oktober.

E-CO mener disse krav er svært omfattende og rigide, og avviser kravene. Det vises også til uttale fra departementet i forbindelse med godkjenning av vannforvaltningsplan for Vest Viken. Her avviste departementet magasinrestriksjoner med begrunnelse i at det hadde liten økologisk virkning. Hol kommune mener dette er en merkelig uttale, da det er ganske opplagt at mer vann i magasinene vil gi bedre forhold for næringsdyr og fiskeproduksjon. Kommunen ser også at departementet i samme brev viser til at magasinrestriksjoner må tas opp og vurderes i hver enkelt revisjonssak.

Strandavatn.

Strandavatn er et flerårsmagasin. I følge E-CO er magasinet en viktig tørrårssikring, og magasinet er en viktig del av forsynings sikkerheten i det Norske kraftmarkedet om sommeren. Magasinet er viktig for produksjon av kraft i «vårknipa» i første halvdel av mai, og det har i alle år blitt tappet vesentlige mengder vann i denne tiden. Overføringstuneller

fra Strandavatn og effekt av turbiner er ikke stor nok til å kunne utnytte hele magasinet på et år dersom kommunens krav skulle innfris. Det ville alltid bli liggende igjen vesentlig med vann i magasinet 1. mai uten å kunne utnytte reguleringens kapasitet. Som tørrårsreserve og som en del av kraftmarkedets forsyningssikkerhet er det også viktig å ha en viss fleksibilitet for produksjon i tørre perioder. E-CO mener også at kommunens krav ville medføre store flomtap (vann som renner over dammen og utenom kraftverket). Det vil også bli fare for skadeflom i vassdraget. Overføring av vann fra Stolsvatn (som henger sammen med minstevannføring i Urunda) ville i mange år være uinteressant ved kommunens krav. Kravene ville også gi store økonomiske tap for både regulant og kommune.

Under befaringen i 2016 ble kommunen oppfordret av NVE til å vurdere sine krav nærmere med bakgrunn i dette. En må også anta at fremtidens klima blir våtere og vil gi mer ekstremnedbør som gir øket fare for flom.

Med bakgrunn i dette har Hol og Ål kommuner sett på løsninger som ivaretar kommunenes hovedintensjon, som imøtekommer E-CO i noen av hovedinnvendingene, som ivaretar forsyningssikkerhet og tørrårsreserve, minsker flomtap og risiko for skadeflom i vassdraget.

Vårflom og vesentlig tilsig til Strandavatnet starter sjelden før 15. mai. Ved å sette startdato for restriksjonene til 15. mai kan E-CO fortsette å produsere kraft som tidligere i «vårknipa». For å gi kraftverket en viss fleksibilitet i forsyningssikkerheten om sommeren, tillates E-CO å produsere inntil 5 % av årlig middeltilsig i perioden 16. mai til 1. oktober til vassdraget, unntatt overført vann fra Stolsmagasinet, før magasinet har nådd ønsket minimumsvannstand. Magasinet skal likevel ikke i perioden ha synkende fyllingsgrad. For å unngå fare for skadeflom i vassdraget, samt unngå store flomtap i produksjonen, settes minste ønskede vannstand til kote 975 moh. (3 meter under HRV). I perioden 1. oktober – 15. mai kan kraftverket kjøres fritt innenfor dagens konsesjon. For å opprettholde dagens tørrårssikring kan likevel disse krav fravikes inntil 2 av 10 år dersom NVE definerer året som et tørrår.

Oppsummert blir kommunens krav til magasinrestriksjon i Strandavatn slik:

«I perioden 16. mai til 1. oktober skal alt tilsig, unntatt pålagt minstevannføring, brukes til oppfylling av magasinet inntil det når kote 975 m.o.h. (3 meter under HRV). Unntatt fra dette kan regulanten bruke inntil 5 % av midlere tilsig i perioden 16. mai til 1. oktober, (unntatt overført vann fra Strandavatn), til produksjon i perioden.

Magasinet skal likevel ikke ha synkende fyllingsgrad i perioden. Som tørrårsreserve kan disse krav unntas i sin helhet i inntil 2 av 10 år dersom NVE definerer året som et tørrår.»

Med disse krav er kommunens intensjon om å unngå omfattende effektkjøring, en viss fyllingsgrad og å unngå flomfare ivaretatt. Magasinets utnyttning, bruk til forsyningsikkerhet i kraftmarkedet og tørrårssikring skulle også i stor grad være ivaretatt.

Stolsvatn.

Kommunenes krav for Stolsvatn er i stor grad slik det brukes i dag. E-CO har heller ikke påvist noen stor flomfare ved dette. Kommunene opprettholder derfor tidligere krav.

«Fra 1. mai benyttes alt tilløp, bortsett fra pålagt minstevannføring, til oppfylling av magasinet til kote 1090,0 (1,0 m under HRV).» Videre krav om overføring til Rødungen og Strandavatn gjelder, men dersom Hol 1 – Stolsvatn bygges må det bli endringer her i henhold til høring for dette.

Minstevannføring.

E-CO avviser i stor grad alle kommunens krav til minstevannføring. De mener kravene er uforholdsmessig høye og at de gir store økonomiske virkninger. E-CO gir generelt de omsøkte strekningene lav verdi ved vurdering av økologisk potensiale og verdi for fiske/friluftsliv. De mener minstevannføring på strekningene gir liten økologisk effekt og at det er lite potensial for forbedring av fisk og fiske på mange strekninger.

I departementets gjennomgang av vassdragsrevisjoner i 2012 ble Holsreguleringen plassert i kategori 1.1, noe som åpner for innføring av minstevannføring.

I Vannforvaltningsplan for Vest Viken pekes det også på at Storåne skal vurderes med hensyn på minstevannføring.

Storåne fra Strandavatn til Hovet.

Storåne ligger sentralt i dalføret med mange fastboende og turister. Området blir mye benyttet til friluftsliv og rekreasjon. Elva har i dag ingen minstevannføring, og kan i perioder oppstrøms samløp med Hivjuåne ha svært liten vannføring. Elva var tidligere en god og mye benyttet sportsfiskeelv. Potensialet er stort for øket bruk ved øket vannføring og biotopiltak. Det er problemer med tilgroing i elv og vassdrag. Myrland er et stort hytteområde, og elva som resipient kan være begrensende for videre utvikling uten minstevannføring.

Kommunen står fast ved et krav på 1m³ minstevannføring om sommeren og 0,25 m³ om vinteren. I store perioder vil denne minstevannføringen være der som naturlig del av restnedbørfeltet. Det vil derfor ikke ha veldig store kostnader å holde denne minstevannføringen i tørre perioder. I utgangspunktet ønsker kommunen at vannet slippes fra dammen i Strandavatn, men ser at dette er vanskelig å få til. En løsning med slipp fra Vesleåne ved Kaslegrasmyra kan derfor aksepteres. Ved rehabilitering av dam, bør det tilstrebes å få til et slipp fra laveste del av dam Strandavatn så fort vannstanden når dette nivå.

Urunda fra Stolsvatn til Greinefoss.

Området er eksponert og en del brukt til rekreasjon og friluftsliv. Det går vei langs elva.

Elva var tidligere ei flott sportsfiskeelv.

E-CO har gjort noen mindre biotoptiltak i elva og slipper ca. 60 l/s vann i et rør gjennom dammen om sommeren. E-CO mener dette er tilstrekkelig.

Kommunen har allerede før bygging av de omtalte tiltak presisert at det ønskes større minstevannføring og mer omfattende biotoptiltak i elva. Kommunen står fortsatt på sine krav om minstevannføring fra 1998. «1.50 m³/s om sommeren og 0,25 m³/s om vinteren.» Sommervannføringen er vann som vanligvis likevel overføres til Strandavatn om høsten. Det har derfor ingen kostnad, kun en endring av tidspunkt. Mengden vintervannføring kan vurderes dersom mindre mengde vil være nok til å opprettholde det økologiske liv i elva.

Urunda fra Greinefoss til Storåne.

Elva renner her i en dyp dal med mange flotte kulper. Området er imidlertid lite eksponert og vanskelig tilgjengelig. Minstevannføring her medfører at vannet renner forbi Hol 1 kraftstasjon, og vil ha en vesentlig kostnad. Hol kommune innser at kost/nytte verdien her er mindre, og minstevannføring her har lavere prioritet enn Storåne og Urunda oppstrøms Greinefoss.

Høvsfjorden – Holsfjorden.

E-CO mener elvas øvre del er lite tilgjengelig og synlig. I elvas nedre del har E-CO tidligere gjort noen biotoptiltak, og forholdene for gyting og oppvekst av ørret i Holsfjorden er forbedret.

Kommunen er til dels enig i dette. Elva har også noen fine «badekulper» som brukes om sommeren. En mindre vannføring som vurderes tilstrekkelig for å sikre økologi, gyting og oppvekst av ørret er her tilstrekkelig.

Holsfjorden – samløp Usteåne.

E-CO's vurdering er at øvre deler av elva er til dels vanskelig tilgjengelig og renner forbi/delvis gjennom gammel tipp Hol 2. Nedre deler før samløp Usteåne (som er ei god fiskeelv) har potensiale som oppvekst/fiskeelv for ørret. En kombinasjon av minstevannføring og terskler kan her gi bedre forhold for fisk og fiske.

Hol kommune er enig i dette, og en minstevannføring som vurderes tilstrekkelig for formålet kreves.

Økonomi.

E-CO har beregnet det samlede energitap i henhold til alle krav fra 1998 til 37,7 GWh. Hol kommune mener disse beregninger ikke tar hensyn til den naturlige vannføring som deler av året er i elvene før minstevannføring slippes og at det er lagt inn en forutsetning som gjør at man ikke kan tappe ned magasinene helt. E-CO har beregnet at Hol kommunes mindreinntekt som følge av kravene vil være i underkant av 1 million kroner i året (eiendomsskatt og naturressursskatt).

Med bakgrunn i de endringer som er foreslått over, vil krafttap, Hol kommunes og E-CO's mindreinntekter begrenses til under halvparten av dette. E-CO skal foreta nye beregninger med bakgrunn i disse krav, men beregningene foreligger foreløpig ikke.

Hol kommune mener også at mange av de oppståtte miljøvirkninger av reguleringen er langt mere omfattende enn forutsatt under konsesjonsbehandlingen. Flere av disse virkningene lar seg ikke «reparere». Som en erstatning for dette bør regulanten pålegges å opprette et fiskefond for fremme av fisket i kommunen. Heving av konsesjonsavgiftene til dagens standard og innføring av næringsfond som er vanlig i dag bør også pålegges regulanten som krevd i 1998.

Med hilsen

Torkil Bratberg Dokk
Utmarksrådgiver

Kopi til: